

Eduskunnan ympäristövaliokunta 20.10.2022

Asia: Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta HE 141/2022 vp

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Tuottajan määritelmän muuttaminen

Tuemme esitystä pakkausten tuottajavastuun piiriin kuuluvien yritysten miljoonan euron liikevaihtorajan poistamisesta vuoden 2024 alusta lähtien. Liikevaihtorajan poistaminen edistää yritysten tasapuolista kohtelua.

Katsomme, että miljoonan euron liikevaihtorajan poistuessa on HE:n perustelumuistion mukaisesti tärkeää mahdollistaa pakkaustietojen raportoinnin kevennetty malli pieniä määriä pakkauksia markkinoille saattaville yrityksille. Esitys kevennetystä seurantatietojen raportoinnista sisältyy valmisteilla olevaan pakkausjäteasetuksen muutokseen (Vna pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, 19 a §).

Tuottajien kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

Kertakäyttömuovidirektiivin (SUP-direktiivi) toimeenpano laajentaa pakkausten tuottajavastuuta ja tuo tuottajille merkittäviä lisäkustannuksia. HE:n perustelumuistion mukaan ympäristöministeriö asettaa seurantaryhmän, jonka tehtävänä on seurata ja ohjata SUP-tuotteiden tuottajille asetetun kustannusvastuun toteutumista.

HE:n 48 b §:n mukaan kunnat ilmoittaisivat roskien keräys- ja siivouskustannuksensa vuosittain toukokuun loppuun mennessä Pirkanmaan ELY-keskukselle, joka päättäisi ilmoitusten perusteella tuottajien maksamista korvauksista kunnille.

SUP-direktiivi (8 artikla kohta 4) edellyttää, että tuottajien kustannusvastuulle siirtyvät kuntien jätehuolto- ja siivoustoimet toteutetaan kustannustehokkaasti ja että kustannukset vahvistetaan toimijoiden kesken avoimella tavalla. Kustannustehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi on välttämätöntä, että tuottajien, kuntien ja viranomaisten edustajista muodostuvalle, ympäristöministeriön asettamalle, seurantaryhmälle annetaan tehtäväksi ohjeistaa ja tehdä suosituksia jätehuolto- ja siivoustoimien tehokkaasta toteuttamisesta kunnissa. Seurantaryhmän ohjeiden ja suositusten noudattamisen tulisi olla kunnille korvausten saamisen edellytys. Seurantaryhmälle tulee antaa myös mahdollisuus tarvittaessa auditoida kuntien toimintoja tältä osin.

Valvonta

Pakkausten tuottajavastuun kustannusten jatkuvasti kasvaessa on tärkeää, että tuottajavastuun valvonta resursoidaan riittävällä tavalla, jotta sitä voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.

Vapaamatkustajien, eli tuottajayhteisöön liittymättömien yritysten tuottajavastuumaksut päätyvät järjestelmään liittyneiden yritysten maksettaviksi väärinä kilpailutilannetta.

Suomen ulkopuolelta tapahtuva etämyynti käyttäjille Suomessa tuli tuottajavastuun piiriin heinäkuussa 2021. Tuemme HE:n lisäystä (25 §) siitä, että tulli valvoo yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden etäkauppaa. Perustelumuistion mukaisesti tulli voisi esimerkiksi toimittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle tietoja Suomeen etäkaupalla tuotteita myyvistä yrityksistä.

Tuemme myös HE:n lisäystä (55 §), jonka mukaan jakelijan ja muun yrityksen sekä julkisen hankintayksikön, joka hankkii käyttöönsä 48 §:ssä tarkoitettuja tuotteita, on varmistettava, että sille toimitetun tuotteen tuottaja kuuluu tuottajarekisteriin. Uskomme tämän osaltaan vähentävän vapaamatkustusta.

Lopuksi

HE:llä ja jätelain nojalla annettavilla asetuksilla pannaan täytäntöön SUP-direktiivin vaatimuksia. Haluamme lopuksi kiinnittää huomiota siihen, että kyseisen direktiivin ja sen toimeenpanon valmistelu EU-tasolla on esimerkki epäonnistuneesta sääntelystä. Pikaisella aikataululla vuonna 2019 julkaistu direktiivi on jo tähän mennessä aiheuttanut runsaasti epätietoisuutta ja väärinymmärryksiä alan toimijoiden keskuudessa. Myös jatkossa direktiivin toimeenpano tuo lisätyötä viranomaisille ja toimijoille, kun tehdään tulkintoja siitä, mitkä tuotteet kuuluvat direktiivin soveltamisalaan ja mille tuotteille kohdistetaan kuntien yleisten alueiden roskaantumiskustannuksia.

Kunnioitavasti,

Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy

Juha-Heikki Tanskanen
Toimitusjohtaja